
Franciszek Solarz OFMConv

O nieznanym epitafium Bolesława Wstydlwego na krużgankach klasztoru franciszkanów w Krakowie

On the Unknown Epitaph of Bolesław the Chaste in the Cloisters of the Franciscan Monastery in Krakow

Streszczenie: Artykuł omawia mało znane epitafium księcia Bolesława Wstydlwego, znajdujące się w krużgankach klasztoru franciszkanów w Krakowie. Autor rekonstruuje jego historię, począwszy od pierwszej wzmianki w XVIII-wiecznym inwentarzu, poprzez liczne przenosiny i zmiany lokalizacji epitafium, aż po jego obecne umiejscowienie nad wejściem do kościoła we wschodnim krużganku.

Analiza wskazuje na istnienie dwóch pomników Bolesława – jednego przy jego grobie w bazylice, drugiego w przestrzeni klasztoru – które pełniły różne funkcje pamięciowe: przypominały o miejscu pochówku księcia oraz jego roli jako fundatora krakowskiego konwentu franciszkanów.

Artykuł porusza także problem wcześniejszych nagrobków i epitafiów związanych z księciem, ich losów oraz przemian ikonograficznych. Całość wpisuje się w szerszy kontekst tradycji fundacyjnej i pamięci o Bolesławie Wstydlwym w środowisku franciszkańskim.

Słowa kluczowe: Bolesław Wstydlwy, franciszkanie w Krakowie, epitafium, pomniki nagrobne, tradycja fundacyjna, pamięć historyczna, Jan Matejko, sztuka sepulkralna.

Keywords: Bolesław the Chaste, Franciscans in Krakow, epitaph, tomb monuments, foundation tradition, historical memory, Jan Matejko, sepulchral art.

Wstęp

W roku 1237 franciszkanie przybyli do Krakowa. Przyjmuje się, że sprowadził ich tu książę Henryk Pobożny, że była to inicjatywa własna zakonu, bądź też przypisuje się tę zasługę Bolesławowi Wstydlwemu¹. On też

¹ *Dzieje Krakowa, t. 4: Kraków w latach 1918-1939, red. J. Bieniarzówna, J. M. Małeczki, Kraków 1997, s. 250; C. Niezgodą, Esej na jubileusz 750-lecia przybycia Braci*

uchodził przez wieki – przede wszystkim w tradycji franciszkańskiej – za fundatora krakowskiego klasztoru², w którym zresztą został pochowany³. Te

Mniejszych do Krakowa, SF 1998 nr 3, s. 295-322; S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła oo. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich*, Kraków 1933; G. Labuda, *Kto był fundatorem-założycielem klasztoru franciszkanów w Krakowie?*, w: *Zakony franciszkańskie w Polsce*, red. J. Kłoczowski, t. 1, *Franciszkanie w Polsce średniowiecznej*, cz. 1, Lublin 1983, s. 369-381; J. Muczkowski, *Kościół św. Franciszka w Krakowie*, Kraków 1901; S. Tomkowicz, *Kościół franciszkański w Krakowie*, Kraków 1904; A. Górny, K. Piwarski, *Kraków w czasie drugiego najazdu Szwedów na Polskę 1702-1709*, Kraków 1932; K. Kantak, *Franciszkanie polscy*, Kraków 1937, t. 1, s. 13-44, t. 2, Kraków 1938, s. 143-183; S. Skibiński, *Pierwotny kościół Franciszkanów w Krakowie*, Poznań 1977; J. Długosz, *Roczniki czyli Kronika sławnego Królestwa Polskiego*, księga 5, 6, Warszawa 1973; A. Zwiercan, *Pierwotny kościół franciszkański w Krakowie*, „Nasza Przyszłość”, 1983 nr 60, s. 77-89; J. Kłoczowski, *Zakony na ziemiach polskich w wiekach średnich*, w: *Kościół w Polsce, t. 1. Średniowiecze*, Kraków 1966, s. 465-466; Tenże, *Bracia Mniejsi w Polsce Średniowiecznej*, w: *Zakony franciszkańskie w Polsce, t. 1, Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, cz. 1. Franciszkanie na ziemiach polskich*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1983, s. 15; Z. Gogola, *Przybycie franciszkanów do Krakowa na tle historii miasta*, w: „Umilowany od wszystkiego miasta”. *W 770. rocznicę przybycia franciszkanów do Krakowa (1237-2007)*, red. A. Bruździński, Z. Gogola, Kraków 2007, s. 9-25; W. Bałus, *Sztuka sakralna Krakowa w wieku XIX. Cz. II. Matejko i Wyspiański*, Kraków 2007, s. 71.

² *Acta Provinciae Maioris et Minoris [Poloniae] Fratrum Minorum Conventu[alium] [Sti] Francisci conscripta sub [---]is Adm. R.tis Modesti Sebastiani Wybranowski S.T.D.*, AFK, syg. APP/B-6, k. 115; L. Miske, (Kronika). *Synoptica relatio seu brevis description Conventus in Provincia Maioris et Minoris Poloniae patrisque Prussiae fundatorum facto anno Domini 1735 labore ARP Ludovici Miske emmeritissimi patris*, AFK, syg. E-I-453, s. 58-60; B. Makowski, *Brevis descriptio Conventuum Provinciae Poloniae Ordinis Minorum Conventualium S.P. Francisci facta Anno Domini 1762. Ex antiquioribus singulorum Conventuum descriptionibus et praecipue sub anno 1735 et 1758 diverso caractere ac in diversa forma expeditis atque porrectis collecta manuque P. M. Bonaventura Makowski pro tunc Custodis Lublinensis et in Conventu Varsaviensi Magistri Novitiorum exarata. Aplior descriptio videtur in Thesauro Provinciae anno 1764 in Fol. Eadem manu Congesto*. Mps z oryginału z Arch. Diecezj. We Włocławku; AFK, syg. APP/B-13, k. 61; B. Makowski, *Thesaurus Provinciae Poloniae O.M.S.F.C. nova et vetra. Ex actis, registris, inventariis, membranis, tabulis, aliisque singulorum Conventuum Monumentis Collecta Contiens Ad conscribendos ejusdem Provinciae Annales Comparatus Accommodatus opera studio et Manu P. M. Bonaventura Makowski p. t. Custodis Lublinensis Congestus et Completus Anno Domini 1764*, AFK, k. 59; J. Piasecki, *Opisanie kościołów i klasztorów Księży franciszkanów (Konwentualnemi zwanych) z dawnej prowincji Polskiej S. Franciszka Serafickiego po utworzeniu w r. 1815 Królestwa Polskiego pozostałych*, Warszawa 1845, s. 3; S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła oo. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich*, Kraków 1933, s. 36, 40;

³ *Rocznik franciszkański krakowski*, s. 50; J. Długosz, *Roczniki czyli Kroniki Sławnego Królestwa Polskiego. Księgi VII i VIII*. Edycja komputerowa: www.zrodla.historyczne.prv.pl, s. 258-259; *Monumenta Poloniae Historica*, t III, Lwów 1878, s. 50; por. M. Rożek, *Groby królewskie w Krakowie*, Kraków 1977, s. 34; D. Caputo, *Visitatio Provinciae Poloniae Ordinis Minorum Conventualium Joannis Donati Caputo a Cupertino Anno Domini 1596*, w: Caputo J.D, Goski A., Cervino A., *Quatuor Visitations*, AFK, syg.

dwa fakty stanowiły wystarczający powód, aby to tu znalazło się – godne fundatora i księcia – upamiętnienie go w stosownym pomniku-epitafium. Przez długi czas za takie epitafium, wystawione na jego grobie, uchodził pomnik z wizerunkiem księcia, który – już to dzisiaj wiemy – jest pomnikiem jakiegoś księcia Władysława, a które znajduje się w bazylice po lewej stronie ołtarza głównego⁴. W drugiej połowie XIX w. Towarzystwo Naukowe Krakowskie postanowiło także uczcić go odpowiednim epitafium, które ostatecznie według projektu Jana Matejki wykonał w roku 1879 W. Gadomski⁵. Znajduje się ono aktualnie najbliższej pierwotnego pochówku księcia, na ścianie północnej – naprzeciw wejścia do zakrystii gotyckiej. Te dwa epitafia są stosunkowo dobrze znane i opisane.

Historia epitafium z popiersiem księcia Bolesława Wstydliewego

Istnieje we franciszkańskim obiekcie klasztorным jeszcze jedno epitafium Bolesława Wstydliewego, znajdujące się nad drzwiami wejściowymi do kościoła z krużganku wschodniego. Ten właśnie pomnik jest przedmiotem niniejszych rozważań.

Epitafium wykonane jest z czarnego marmuru, natomiast popiersie księcia z białego. Zawiera jego portret w formie wizerunku wypuklorzeźbionego, ograniczonego do popiersia w widoku na wprost, z głową lekko zwróconą w lewo. Popiersie umieszczono w owalnym medalionie ujętym płaską listwą, którą od strony zewnętrznej obiega inskrypcja łacińska. Oprawa medalionu jest dekoracyjna, w formie kartusza skomponowanego z motywów małżowinowych, tworzących w obrębie krawędzi bocznych wraz z silnie skrzyconymi esownicami, rodzaj wolutowych spływów wspartych na prostym, profilowanym gzymsie podstawy. Na nim znajdują się dwie leżące esownice. Krawędź górna oprawy jest nieco podgięta, z zawiniętym spiralnie na osi brzegiem. Dekorację uzupełniają motywy cekinowe.

Historia pomnika jest równie ciekawa, jak i tajemnicza. Pierwszą wzmiankę o tym epitafium znajdujemy w *Inwentarzu* kościoła W. Wyszkow-

E-I-447, s. 6; S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła*, s. 45, 189; Kraków, w: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 4, Warszawa 1882, s. 590-591; J. Piasecki, *Opisanie klasztorów i kościołów księży franciszkanów (Konwentalnych zwanych) z dawnej prowincji polskiej S. Franciszka Seraficznego po utworzeniu w r. 1815 Królestwa Polskiego pozostałych*, Warszawa 1845, s. 3-6.

⁴ F. Solarz, *Historia grobu Bolesława Wstydliewego w bazylice Franciszkanów*, w: *Krypty grobowe kościoła św. Franciszka z Asyżu w Krakowie w świetle badań interdyscyplinarnych. T. I. Archeologia - Historia - Kostiumologia*, Toruń 2020, s. 313-326.

⁵ *Karta inwentaryzacyjna płyty Bolesława Wstydliewego*, AFK, syg. AK-IV-23; F. Solarz, *Prace Towarzystwa Naukowego Krakowskiego na rzecz restauracji pomników przeszłości w kościele franciszkanów w latach 1848-1872*, „Rocznik Krakowski”, 86(2020), s. 71-96.

skiego z roku 1792. Podaje on, że na końcu drugiego krużganku (południowego), na jego ścianie zachodniej, w miejscu, gdzie znajdowała się pierwotna furta do klasztoru „na wierzchu w facyacie jest statua do pól osoby marmuru białego około, której te są rznięte słowa: *Boleslaus Pudicus Rex Poloniae Monasteriorum 5 Fundator*”⁶. W. Wyszkowski używa tu określenia „statua”, co mogłoby w potocznym rozumieniu tego słowa sugerować pomnik – monument stojący (posąg), ale o takim pomniku Bolesława Wstydlivego żadne inne źródła nie wspominają. Wydaje się zatem, że należy to określenie rozumieć jako określenie „rzeźby przedstawiającej postać ludzką”, co jest zgodne ze znaczeniem tego łacińskiego wyrazu⁷. Tak więc mamy odnotowane istnienie z końcem XVIII w. rzeźby przedstawiającej „do pól osoby marmuru białego” Bolesława Wstydlivego, na co wskazywał napis *Boleslaus Pudicus Rex Poloniae Monasteriorum 5 Fundator*. Sentencja ta nie tylko dokładnie określała o kogo chodzi, ale podawała niejako motywację, dla której została postawiona. Mówiła o tym, że Bolesław Wstydlivy nie tylko uchodził za króla polskiego, ale był fundatorem pięciu klasztorów. Zapewne chodzi tu o fundację w Krakowie (1237), Zawichoście (1257), Skale (klasztor klarysek 1267), w Nowym Mieście Korczynie (1257 – niektórzy mówią o 1271), Starym Sączu (klasztor klarysek, ok. 1280).

Także A. Karwacki notował:

Tuż w rogu na skrócie z drugiej na trzecią linię jest w ścianie zamurowana dawna furta klasztorna, stąd obok w ścianie ława dla czekających pod furką. Nad drzwiami tej furty było popiersie Bolesława Wstydlivego z białego marmuru osadzone na czarnym marmurowym kartuszu. Ale zastałem już to popiersie wmurowane nad drzwiami w przedsionku koło nowej furty⁸.

Tak więc, pomnik ten w pewnym momencie historycznym został przeniesiony na inne miejsce i wmurowany w kruście, nad drzwiami wejściowymi do krużganku⁹. Zapewne znalazł się tutaj po roku 1852, kiedy to powstało nowe wejście do klasztoru od strony pl. Wszystkich Świętych. Umieszczenie go w tym miejscu, jak się wydaje, miało swoje ideowe znaczenie. Tak, jak poprzednio epitafium znajdujące się przy dawnym wejściu do

⁶ *Inventarium Ecclesiae Cracoviensis Ordinis Minorum S. P. Francisci Conventualium per R.P.B. Vincentium a Paulo Wyszkowski conscriptum a. Dni 1792 r.*, AKF, sygn. AK-IV-3, s. 88-89.

⁷ Zob. *Statua* (łac.) – rzeźba przedstawiająca postać ludzką; posąg, w: *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa 1980, s. 700

⁸ A. Karwacki, *Pamiętniki od czasu wstąpienia do zakonu w 1883 r., a spiswane od r. 1902*, AFK, sygn. E-I-58, s. 160.

⁹ *Kronika klasztoru OO. Franciszkanów w Krakowie 1892-1968*, sygn. AFK, AK-III a-1, s. -75-76.

klasztoru, przypominało wszystkim wchodzącym, że właśnie ten książę był fundatorem i dobroczyńcą tego klasztoru, tak teraz, kiedy zmieniło się miejsce wejścia do klasztoru – chcąc zachować ten przekaz – przeniesiono samo epitafium na nowe miejsce. Czas tego przeniesienia zdaje się potwierdzać J. Szujski w swoim opracowaniu na temat historycznych studiów nad pomnikiem i grobem Bolesława Wstydlivego, kiedy stwierdza, że widział „przed r. 1852 w kościele OO. Franciszkanów, a mianowicie w Kaplicy S. Salomei oparty o ścianę szczątek marmurowego Bolesława Wstydlivego pomnika”¹⁰. Oznaczałoby to, że pomnik ten został przed rokiem 1852 zdjęty z poprzedniego miejsca swego ulokowania.

W każdym razie, w roku 1885 A. Karwacki widział go na tym miejscu¹¹; dopiero w 1905 r. decyduje o dalszym jego przemieszczeniu. Umieszcza go wysoko nad drzwiami wejściowymi do bazyliki z pierwszego krużganku (wschodniego)¹²; to tutaj pozostaje do dziś.

Jego istnienie sugeruje, że w przestrzeni kościoła i klasztoru istniały dwa pomniki Bolesława Wstydlivego. Jeden przy jego grobie, przypominający, że książę jest tutaj pochowany. Drugi, w murach klasztoru, przy wejściu – przypominający, że to właśnie Bolesław Wstydlivy, według tradycji, jest fundatorem tego klasztoru, na co zdawał się wskazywać pierwotny napis wokół przedstawienia. Być może właśnie tak należy tłumaczyć ich istnienie.

Przyjmuje się, że przy grobie Bolesława Wstydlivego, zanim epitafium księcia zaczęło uchodzić za pomnik Bolesława, było inne – marmurowe. S. Rosenbaiger zauważa, iż

Wdzięczni franciszkanie na grobie jego umieścili płytę z napisem. [...] Prawdopodobnie płyta z napisem, którą oglądał i opisał w r. 1597 wizytator Jan Caputo była pierwotną, bo nie znamy kłeski, któryby do tego roku tę część kościoła zniszczyła; otóż ów wizytator, opisując w sprawozdaniu także grobowce, znajdujące się w kościele krakowskim, podaje, że w chórze po lewej stronie wielkiego ołtarza znajduje się grób Bolesława Wstydlivego z następującym napisem: *Anno Dni 1220(?) obiit Ilmus Princeps et Dominus Boleslaus Cracoviensis Dux, etc. benignus ac religiosus princeps et in egentes cultumque Dei, ac ministros eius munificus fuit*¹³.

¹⁰ J. Szujski, *Do Komisji przez Oddział Archeol. i Sztuk pięknych w T.N.K. do czuwania nad restauracją pomników w pogorzalych kościołach krakowskich wydelegowanej, w: Dom Jana Matejki.*

¹¹ „Obecnie opiszę kościół nasz i klasztor, jak je zastałem w r. 1885, kiedy do Krakowa przybyłem a następnie skreślę ile pamiętam, wszystkie zmiany i restauracje zasze tamże od owego roku aż po rok 1913”. – A. Karwacki, *Pamiętniki*, s. 123.

¹² „Ponad drzwiami wchodowymi z krużganków do kościoła umieściłem pomnik Bolesława Wstydlivego, wyjęty z tego samego przedśionka do kaplicy włoskiej”. – A. Karwacki, *Pamiętniki*, s. 264

¹³ S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła*, s. 45, 189; por. D. Caputo, *Visitatio Provinciae Poloniae Ordinis Minorum Conventualium Joannis Donati Caputo a Cupertino Anno*

Ten sam napis powtarza jeszcze A. Goski w roku 1612. Natomiast autor wydanej w 1603 r. przewodnika po Krakowie – jak podaje J. Szujski – „widzi grób Bolesława Wstydlivego po lewej stronie Wielkiego ołtarza, ale marmurowy”¹⁴. Opisujący zaś ten grób Hiacenty P. Pruszc podaje, że „w grobie marmurowym ciało jego odpoczywa, po lewej ręce w murze, niedaleko wielkiego ołtarza”¹⁵. Nic ponadto o nim nie można powiedzieć. Nie wiadomo czy była to płyta z rzeźbą czy tylko z napisem. Nieznane są także dalsze losy tego pomnika. Zapewne uległ zniszczeniu podczas pożaru w 1655 r. Po tym pożarze płytę zastąpiono monumentem z wyobrażeniem „rycerza stojącego, opiętego żelaznym pancerzem, z hełmem na głowie; w ręce lewej rycerz trzymał buzdygan, prawą zaś miał opartą na mieczu. U stóp leżała tarcza z orłem”¹⁶. Szybko jednak „gwardian, o. Walerian Gutowski w r. 1670 rozmyślnie ten nagrobek zastawił stallami tak, że tylko głowę i piersi owego rycerza można było dojrzeć”¹⁷. Wprawdzie w roku 1735 widział o. Ludwik Miske podobiznę księcia wyrytą w kamieniu z takim napisem: *Hic pudor, hic pietas tumulata, pudice, recumbunt – Accipe pro meritis hoc diadema tuis*¹⁸, ale w całości monument ten odkryto dopiero w 1776 lub 1777 r.¹⁹

Fakty te dają podstawę, by sądzić, że pomiędzy rokiem 1670 a 1776 w praktyce nie było pomnika księcia Bolesława Wstydlivego w kościele

Domini 1596, w: D. Caputo, A. Goski, A. Cervino, *Quatuor Visitationes*, AFK, syg. E-I-447, s. 6.

- ¹⁴ J. Szujski, *Do Komisji przez Oddział Archeol. i Sztuk pięknych w T.N.K. do czuwania nad restauracją pomników w pogorzałych kościołach krakowskich wydelegowanej, w: Dom Jana Matejki*; zob. też: *Przewodnik abo kościołów krakowskich krótkie opisanie*, wydany 1603, z widokami Krakowa którego już nie ma, Kraków 2002.
- ¹⁵ P. H. Pruszc, *Stolecznego Miasta Krakowa Kościoły et Klejnoty, co w nich jest widzenia godnego y zacnego. Do tego przydane jest Opisanie Świętych Bożych w Krakowie leżących, Królów polskich, y Biskupów krakowskich. Teraz nowo zebrane y do druku podane*. Kraków 1647, s. 17.
- ¹⁶ S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła*, s. 189. Chodzi tu o istniejące do dziś epitafium rycerza, umieszczone po stronie Ewangelii przy wielkim ołtarzu. Na temat tego epitafium wypowiedziano wiele hipotez. Pisali o nim Maliszewski, *Osobliwość Miasta Krakowa. Grób Bolesława Wstydlivego, monarchy polskiego, w kościele księży franciszkanów*, „Tygodnik Krakowski”, nr 9(1834), s. 34-36; K. Stronczyński, *Mniemany grobowiec Bolesława Wstydlivego w Krakowie*, „Biblioteka Warszawska”, 2(1849), s. 502-514; F. Solarz, *Historia grobu Bolesława Wstydlivego w bazylice Franciszkanów*, w: *Krypty grobowe kościoła św. Franciszka z Asyżu w Krakowie w świetle badań interdyscyplinarnych. T. I. Archeologia - Historia - Kostiumologia*, Toruń 2020, s. 313-326.
- ¹⁷ S. Rosenbaiger, *Dzieje kościoła*, s. 200-201; zob. też: F. Solarz, *Historia grobu Bolesława Wstydlivego w bazylice Franciszkanów*, s. 316.
- ¹⁸ L. Miske, (Kronika). *Synoptica relatio seu brevis description Conventus in Provincia Maioris et Minoris Poloniae patrisque Prussiae fundatorum facto anno Domini 1735 labore ARP Ludovici Miske emmeritissimi patris*, AFK, syg. E-I-453, s. 65
- ¹⁹ W. Wyszowski, *Inventarium Ecclesiae Cracoviensis*, s. 99-101; F. Solarz, *Historia grobu Bolesława Wstydlivego w bazylice Franciszkanów*, s. 316-317.

franciszkańskim (a ten który istniał, był zasłonięty stallami). To być może stało się powodem wystarania się o nowe epitafium, tym bardziej, że pośród franciszkanów wciąż żywa była tradycja „fundatora” kościoła i klasztoru. Wówczas, końcem XVII w., najprawdopodobniej wmurowano po raz pierwszy nad pierwotnym wejściem do klasztoru omawiane tutaj popiersie. Jest ono uderzająco podobne do postaci w epitafium Michała Waleriana Morsztyna w kaplicy bł. Salomei, które Michał Kurzej przypisał Kazimierzowi Kaliskiemu starszemu.

Nie dziwi więc spostrzeżenie J. Szujskiego, który widząc szczątek [...] z samego popiersia z białego czy siwego marmuru w wypukłej rzeźbie (hant-relif) na tle z czarnego marmuru, a okolony był napisem Boleslaus Pudicus etc. łacińskimi literami, kształtu, jaki spotykamy na pomnikach XVI wieku. Mógł to być szczątek pomnika, który opisywał Pruszcz. Przypominam sobie, że mnie podówczas zadziwiło, skąd się biorą dwa rzekome Bolesława Wstydliwego pomniki²⁰.

W tym czasie istniał pomnik księcia w miejscu jego pierwotnego grobu, jak również jego epitafium powstałe końcem XVII w. Nie było jeszcze płyty poświęconej Bolesławowi Wstydliwemu, stworzonej dopiero w roku 1879 według projektu Jana Matejki.

Zakończenie

Na zakończenie można powiedzieć, że wciąż żywe jest przekonanie o udziale księcia Bolesława Wstydliwego w fundacji kościoła i klasztoru franciszkanów. Wyrazem tego są jego pomniki i epitafia – wspomniana płyta projektu Jana Matejki, umieszczona w miejscu pierwotnego grobu księcia w bazylice oraz epitafium z wyobrażeniem podobizny tegoż władcy, znajdujące się we wschodnim ramieniu krużganków, nad wejściem do kościoła. Nie uważa się już dzisiaj dawnego epitafium, niegdyś przypisywanego Bolesławowi Wstydliwemu, za jemu poświęcone. Nie ulega bowiem wątpliwości, że to średniowieczne dzieło, znajdujące się po lewej stronie ołtarza głównego, jest poświęcone nieznanemu księciu Władysławowi.

²⁰ J. Szujski, *Do Komisji przez Oddział Archeol. i Sztuk pięknych w T.N.K. do czuwania nad restauracją pomników w pogorzałych kościołach krakowskich wydelegowanej*, w: *Dom Jana Matejki*.

Bibliografia

Źródła

- Acta Provinciae Maioris et Minoris [Poloniae] Fratrum Minorum Conventu[alium] [Sti] Francisci conscripta sub [--]is Adm. R.tis Modesti Sebastiani Wybranowski S.T.D. Ministri Provincialis in Capitulo Culmensi electi Die 15 Octobri Anno Domini 1636 Praesidente Adm. R. Pre Magistro Adriano Bratkowicz [1636-1639].* Rkps, AFK, syg. APP/B-6.
- Caputo D., *Visitatio Provinciae Poloniae Ordinis Minorum Conventualium Joannis Donati Caputo a Cupertino Anno Domini 1596*, w: J.D Caputo, A. Goski, A. Cervino, *Quatuor Visitationes*, AFK, syg. E-I-447.
- Długosz J., *Roczniki czyli Kronika Slawnego Królestwa Polskiego*, księga 5, 6, PWN, Warszawa 1973.
- Długosz J., *Roczniki czyli Kroniki Slawnego Królestwa Polskiego. Księgi VII i VIII*. Edycja internetowa: www.zrodla.historyczne.prv.pl.
- Karta inwentaryzacyjna płyty Bolesława Wstydlivego*, AFK, syg. AK-IV-23.
- Karwacki A., *Pamiętniki od czasu wstąpienia do zakonu w 1883 r., a spisywane od r. 1902*, AFK, syg. E-I-58.
- Kronika klasztoru OO. Franciszkanów w Krakowie 1892-1968*, sygn. AFK, AK-III a-1.
- Makowski B., *Brevis descriptio Conventuum Provinciae Poloniae Ordinis Minorum Conventualium S.P. Francisci facta Anno Domini 1762. Ex antiquioribus singulorum Conventuum descriptionibus et praecipue sub anno 1735 et 1758 diverso caractere ac in diversa forma expeditis atque porrectis collecta manuque P. M. Bonaventura Makowski pro tunc Custodis Lublinensis et in Conventu Varsaviensi Magistri Novictorium exarata. Aplior descriptio videtur in Thesaurio Provinciae anno 1764 in Fol. Eadem manu Congesto.* Mps z oryginału z Arch. Diecezji. We Włocławku; AFK, syg. APP/B-13.
- Makowski B., *Thesaurus Provinciae Poloniae O.M.S.F.C. nova et vetra. ex actis, registris, inventariis, membrane, tabulis, aliisque singulorum Conventuum Monumentis Collecta Continens Ad conscribendos ejusdem Provinciae Annales Comparatus Accommodatus opera studio et Manu P. M. Bonaventura Makowski p. t. Custodis Lublinensis Congestus et Completus Anno Domini 1764*, AFK, syg. E-I-448-449.
- Miske L., (Kronika), *Synoptica relatio seu brevis description Conventus in Provincia Maioris et Minoris Poloniae patrisque prussiae fundatorum facto anno Domini 1735 labore ARP Ludovici Miske emmeritissimi patris*, AFK, syg. E-I-453.
- Monumenta Poloniae Historica*, t III, Lwów 1878
- Piasecki J., *Opisanie kościołów i klasztorów Księży Franciszkanów (Konwentalnemi zwanym) z dawnej prowincji Polskiej Ś. Franciszka Serufickiego po utworzeniu w r. 1815 Królestwa Polskiego pozostałych przez ks. Jakóba Piaseckiego (b. Prowincyała tejez prowincji wydane)*, Warszawa 1845.
- Przewodnik albo kościołów krakowskich krótkie opisanie, wydany 1603, z widokami Krakowa którego już nie ma*, Universitas, Kraków 2002.
- Pruszcz P. H., *Stolecznego Miasta Krakowa Kościoły et Kleynoty, co w nich jest widzenia godnego y zacnego. Do tego przydane jest Opisanie Świątych Bożych w Krakowie leżących, Królów polskich, y Biskupów krakowskich. Teraz nowo zebrane y do druku podane*, Kraków 1647.

- Szujski J., *Do Komisji przez Oddział Archeol. i Sztuk pięknych w T.N.K. do czuwania nad restauracją pomników w pogorzałych kościołach krakowskich wydelegowanej*, w: *Dom Jana Matejki*.
- Wyszkowski W., *Inventarium Ecclesiae Cracoviensis Ordinis Minorum S. P. Francisci Conventualium per R.P.B. Vincentium a Paulo Wyszkowski conscriptum a. Dni 1792 r.*, AKF, syg. AK-IV-3.

Opracowania

- Balus W., *Sztuka sakralna Krakowa w wieku XIX. Cz. II. Matejko i Wyspiański*, Universitas, Kraków 2007.
- Dzieje Krakowa, t. 4: Kraków w latach 1918-1939*, red. J. Bieniarzówna, J. M. Malecki, WL, Kraków 1997.
- Gogoła Z., *Przybycie franciszkanów do Krakowa na tle historii miasta*, w: „Umiłowany od wszystkiego miasta”. *W 770. rocznicę przybycia franciszkanów do Krakowa (1237-2007)*, red. A. Bruzdziński, Z. Gogoła, Kraków 2007, s. 9-25.
- Górny A., Piwarski K., *Kraków w czasie drugiego najeźdu Szwedów na Polskę 1702-1709*, Kraków 1932.
- Kantak K., *Franciszkanie polscy*, t. I, Kraków 1937, t. II, Kraków 1938.
- Kloczowski J., *Bracia Mniejsi w Polsce Średniowiecznej, w: Zakony franciszkańskie w Polsce, t. 1, Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, cz. 1. Franciszkanie na ziemiach polskich*, red. J. Kloczowski, Lublin 1983, s. 13-108.
- Kloczowski J., *Zakony na ziemiach polskich w wiekach średnich*, w: *Kościół w Polsce, t. 1. Średniowiecze*, Kraków 1966, s. 375-582.
- Kraków, w: Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. 4*, Warszawa 1882, s. 590-591.
- Labuda G., *Kto był fundatorem-założycielem klasztoru franciszkanów w Krakowie?*, w: *Zakony franciszkańskie w Polsce*, red. Kloczowski J., t. 1, *Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, cz. 1*, Lublin 1983, s. 369-381.
- Maliszewski W., *Osobliwości Miasta Krakowa. Grób Bolesława Wstydlivego, monarchy polskiego, w kościele księży franciszkanów*, „Tygodnik Krakowski”, nr 9(1834), s. 34-36.
- Muczkowski J., *Kościół św. Franciszka w Krakowie*, Kraków 1901.
- Niezgoda C., *Esej na jubileusz 750-lecia przybycia Braci Mniejszych do Krakowa*, „Studia franciszkańskie” 1998 nr 3, s. 295-322.
- Rosenbaiger K. S., *Dzieje kościoła oo. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich*, Kraków 1933.
- Rożek M., *Groby królewskie w Krakowie*, WL, Kraków 1977.
- Skibiński S., *Pierwotny kościół Franciszkanów w Krakowie*, Wydawnictwo UAM, Poznań 1977.
- Słownik wyrazów obcych*, PWN, Warszawa 1980.
- Solarz F., *Historia grobu Bolesława Wstydlivego w bazylice Franciszkanów*, w: *Krypty grobowe kościoła św. Franciszka z Azyżu w Krakowie w świetle badań interdyscyplinarnych. T. I. Archeologia – Historia – Kostiumologia*, Wydawnictwo UMK, Toruń 2020, s. 313-326.
- Solarz F., *Prace Towarzystwa Naukowego Krakowskiego na rzecz restauracji pomników przeszłości w kościele franciszkanów w latach 1848-1872*, „Rocznik Krakowski”, 86(2020), s. 71-96.

Stronczyński K., *Mniemany grobowiec Bolesława Wstydlivego w Krakowie*, „Biblioteka Warszawska”, 2(1849), s. 502-514.

Tomkowicz S., *Kościół franciszkański w Krakowie*, Kraków 1904.

Zwiercan A., *Pierwotny kościół franciszkański w Krakowie*, „Nasza Przeszłość”, 1983 nr 60, s. 77-89.

Franciszek Solarz OFMConv – doktor, archiwista Archiwum Prowincjalnego Franciszkanów (OFMConv) w Krakowie, kustosz zabytków klasztornych. Z zainteresowania historyk sztuki. Były wykładowca teologii fundamentalnej i religiologii w WSD Franciszkanów i innych seminariach. Członek Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Polsce, Franciszkańskiego Towarzystwa Naukowego, Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych. Autor kilkunastu artykułów naukowych.